

Lesarabrøv

Hví fer fiskurin til Skotlands?

Í seinastuni hevur verið kjakast eitt sindur um, hví tað er so livandi galið, at umleið 20.000 tons av fiski um árið nú fara óviðgjörð av landinum.

Hetta skapar sum vera man frustratión, tí alt tikið við, so høvdu hesi 20.000 tonsini helst skapt eini 500 arbeiðspláss í Føroyum og hartil skaffa nógvir skattakrónur í landskassan. Um hesin fiskur varð arbeiðdur í Føroyum, so varð møgulegt at arbeiði í Vági, á Sandoyinni og meira aðrastaðni við. Alt hetta er sjálvandi keðiligt, og tá so skip fáa landskassastuðul fyri at fara uttanlands at selja, so gerst tað heila skemtiligt, men tó mest grátuligt. Enn eitt dømi um politikkarar sum einki gera við trupulleikar, teir vita eru har. Hesusum hava vit føroyingar ikki brúk fyri, í tí álvarstøðu, vit eru í.

Orsøkin til, at skip og bátar selja uttanlands er sjálvsagt, at prisurin er betri har (1-3 kr./kg. í meðal í Skotlandi). Men hví er hann tað? Hesusum fiskavirking alla skyldina, sum nú onkir javnaðarmenn vilja vera við? (Fiskavirking er annars teirra barn)! Nei, Fiskavirk-

ing er av tí ónda - og tað áttu politikkararnir at sæð áðrenn tað nakrantíð kom, men ikki ber til hjá samgonguni bert at leggja skuldina á teir. Størsti feilurin liggur jú í Tinganesi! Sannleikin er jú, at onki fiskavirki í Føroyum, hvorki Fiskavirking ella onnur, hava nakað serligt yvirskot at visa fram. Tey orka ikki at bjóða meira fyri fiskin enn tey gera í dag. Solumenn síga eisini, at teir gera sít besta, sum eisini trúligt er. Vit hava jú fleiri sum selja fisk í dag, so har er kapping komin í. Men hvat er so galið? Svarið er einfalt. Vit føroyingar eru ikki kappingarførir við hin-

ar. Meðan eitt virki í Bretlandi letur uml. 40 kr./tíma í arbeiðsløn, mugu føroysku virkini gjalda 85 kr. um tíman. Og ikki nokk við tí. Harafurtur kemur, at elprisurin í Bretlandi er væl lægri enn í Føroyum, og hartil kemur so eisini, at vit hava størri flutningsútreiðslur enn teir. Alt í alt standa vit ikki á líka fæti. So kunnu politikkarar tosa um effektivitet sum teimum lystir. Her eru 3 ting har vit eru munandi verri fyri,

harav tímalønin ger størsta munin. Fara vit til Íslands, er skilið tað sama. Vit eru ikki kappingarførir.

Politikararnir vita alt hetta, men velja at seta kikan fyri blindu eygað, sum er lættasta loysnin, men ikki rættasta. Slíkar hava vit føroyingar ikki brúk fyri! Politikararnir, serliga samgongan, vita hvorki út ella inn, so undirritaði fer at geva teimum eini ráð um, hvat teir áttu at gjørt. Hetta eru stór og álvarsom ting, gerast mugu, og tað krevst dirvi, men tíverri er eingin vegur uttanum, skulu Føroyar fáast uppá beint. Tað einasta rætt var 1) at givið virkjun meira stuðul í nøkur ár, sum endurgjald fyri ov dýran streym, inn til SEV varð kappingarfært við útheimin í prísi. Og so 2) tæðningarmesta: allar lønir í landinum skuldu við lóg lækka við 40% og skatturinn lækkað samsvarandi. Gjördu vit hetta, høvdu virkini kunna bjóða uml. 2 kr. meira fyri kg. av fiski, og fiskurin fór ikki til Skotlands óviðgjörð. Harafurtur hevði tað gjørt attraktivt at investera í Føroyum, eisini fyri aðrar vinnur - og eisini fyri útlendingar.

Vit høvdu bast arbeiðsloys- um. Sum er, ber onki til. Hetta hava vit júst hoyrt bankastjóran siga. Ongin rentabilitetur, ongi hugskot.

Omanfyrenevndu hugskot eru ikki ein spurningur um at hava ávísan politiskan lit, men ein spurningur um at siggja veruleikan í eyguni. Tey fyrstu árin høvdu omanfyrenevndu inngreb kostað landskassanum kanska 300 mill. kr. um árið - og ikki meira - tí vit skulu minnast til, at almenningar lønir og veitingar, sum bæði eru høg í dag, høvdu eisini minkað.

Eftir fáum árum høvdu vit vent gongdini og byrjað av nýggjum við einum sunnum samfelag. Hesi 4-5 árin høvdu vit verið noyðdir at lænt kanska eina milliard afturat, men hetta er tvingandi neyðugt fyri at venda gongdini, og danir høvdu nokk til endan skilt okkum, tá vit komu við okkara langtíðarætlanum um at koma burtur úr hesum hurlivasa við ongum fiski at arbeiða, stórum arbeiðsloysi, nógvum svørtum arbeiði (orsakað av skatti og MVG) og kanska framvegis heimsins hægsta skatta-

trýsti. Vit tøroyingar kunnu ikki hava somu lønir og líka nógvalt alment sum danir. Teir liggja nær marknaðinum og hava eitt fjóltáttað vinnulív - vit liggja langt frá marknaðinum og liva bert av fiski. Vit kunnu ikki hyggja at dønum, men mugu hyggja eftir okkara kappingarneytum og laga okkara viðurskifti til teirra. Tað øvuga hendur jú ikki.

Vit mugu viðganga, at okkara samfelag er farið av sporinum - er skeivt skrúva saman, við alt ov høgum lønum og alt ov nógvum almennum virksemin. Hetta orkar vinnan ikki at bera longur, nú studningurin verður avtakin og veruleikin kemur fram fyri ein dag.

Teir politikkarar, sum hava fært okkum út í núver-

andi støðu, har ungdomurin býr í útleid í Danmark, tí onki ber til í Føroyum, av tí at alt kostar ov nógv, og onki tí loysir seg, áttu at skamma seg. Teir, sum siggja skilið og ikki hava nakrar ætlanir at broyta nakað (t.d. samgongan), skuldu ikki stilla uppafur. Vit føroyingar hava ikki brúk fyri slíkum kvinnum og monnum, sum ikki vilja ella tora at siggja veruleikan í eyguni. Nú er álvara í Føroyum, og nú má handlast í álvara.

Um onkur gerst fornerrmáður av hesum brævi er titið vundið. Um tað verður titið í álvara, er nógvalt vundið.

J.J

Føroya Astma & Allergifelag
Postsmoga 3151
FR-110 Tórshavn
Girokonto 7-6570

Nýggir limir verða teknaðir!

at mangla tað, sum tey annars fingi, um mammann var heima. Skal hetta lona seg økonomiskt, ja, so skal mammann hava eina rættliga stóra inntøku. Hjálpið heldur húsbóndunum við munandi skattalætta, sum eggjar til at mammann er heima. Tað eru dømi um at tað er neyðugt, men valið má sjálvandi vera frítt.

Nei, kærur tit kosnu menn, fandi ikki inn og broytt aldar- gamlan við, ein sum arbeiðir hjá SL, V&B, LV ella lóggumi, sum hevur eina ávísan frítt (avspákan), minnst til at hon er ikki ókeypis, hon er lóglig og erliga arbeiðs fyri, takið heldur og skattið ta inntøkuna eitt sindur harði enn livibreyðsinn- tøkuna, tó so at tað altíð lónar seg at vera aktivur.

Veit væl, at hetta er eitt eynt punkt. Dømi eru um at ein av hesum nevndu bólkum (Strandfaraskip, Landsins, Vaktar & Bjargingartænastan, Landsverkfrøðingurin ella lóggumi), ikki skulu tráðka til innan fyri handverkarafakið og sostatt vera í stand til at útfora eitt arbeiði munandi bíligari, vegna tað at teir frammanundan fáa lón, tað er sjálvandi ikki rætt, og er brot á sáttmálin, men um eg sum handverkarin burtur úr einum av hesum nevndu bólkum, skal eg hava loyvi til at rætt eina hond í minari frítt, t.d. um ein av minum er í ferð við at seta búg, skal eg so ikki hava loyvi til at hjálpa honum?

Latú okkum stó bremsi- klappan til við at eftirgá okkum ov nógv eftir grannalønd- um okkara. Tað er verið ein so alt, sum hjókar til okkara við- urskifti. Hoyndi gudstænastuna seinasta sunnudag í Sjórvirki Føroya. Eitt fyribírgið, vit øll eiga at frástá yvir, er at hava henda møguleikan at boða bók- skapin uppá. Men sagt varð, at ein kanal til tí svenska sjón- varpinum hevði fingið forboðt fyri at boða andaligan bók- skap. Tað er eitt av teimum

fyribírgdum, vit ikki mugu taka á frítt. Tað fróddi meg fyri stuttum at kunna siggja í Sjórvirkinum, at trolmenn og línmenn kundu sita saman og tosa um loysnir.

Nei, um fiskiloyvini verða tikin frá teimum, sum ikki hava heitið at vera útróðarmenn, er tað at meta sum at taka koyri- kortið frá teimum, sum hava tað, og bert hyskravonar og bussførarar skulu hava loyvi at koyra. Takið heldur og setið eitt ávíst øki av tí teir menn, soleiðis at teirra fríheit ikki verður skert og sostatt missa tey søguliga borgararættindi, sum hava verið í öldir!

Nú bleiv meira skrivað enn ætlað. Men hetta er meint sum ábending til at vísa á at eitt jarnbreytaspor altíð hevur møguleikan at fara inn á eitt síðuspor!

Vil endá við við áheitan til leiðaran á Vaktar & Bjargingartænastu, Jóan Karl Høgne- sen, um at sleppa hasum spor- inum, hann er inni á, og heldur nýta meiri orku til Søvnreits Kommando, at steðga teimum við at hava royndir við okkara grunnar við djúpvatnsbumb- um. Tað skánar so ikki okkara fiskaslóttar!

Bæði á millumbylgi og VHF fyri Tórshavn Radio, var ein ávaring fyri tveimum døgum síðani um royndir við djúpvatnsbumbum.

Við tækk fyri upptøkuna, heilsan,

Sámál Jákup Hansen,
Skattalevur 43
700 Klaksvík

NB. Tað varð nógvalt tosað aftur og fram í fjólmíðlum og í tinginum um at geva NATO loyvi til at nýta fløgveilin í Vágum. Tað sjáldsama við hesum var, eftir minum tykki, at ikki eitt orð kom fram um tað var tryggjað, at hesi fløgfar ikki høvdu atomvápna umborð?

Viðmerking

Verkamannafylkingin:

Fráboðan

Verkamannafylkingin stríddist undir samgongu- samráðingunum við hinar flokkarnar um at fáa lógina um arbeiðsloysistrygging og forsorgarlógina í sam- bandi við arbeiðsloysið broytta.

Hóast vit ikki fingi lóg- ina um ALS broytta so mik- ið, ið vit ynskту, so færdi broytingin við sær, at rull- andi útgjaldið bleiv tikið av, og veitingarhámarkið bleiv 70% av eini arbeiðsmanna- løn. Soleiðis bleiv tíðar- skeiðið, ein kann vera í skipanini, longt.

Verri gekk við at fáa for- sorgarlógina broytta so- leiðis, at arbeiðsleys fram- yvir skuldu hava eina tær- vutroking eftir somu megi- nreglu sum fólk, ið fáa for- sorgarhjálp vegna sjúku, barnsburð, samlivsslit og annað.

Undir samgongusamráð- ingunum royndi táverandi landsstýrismaðurin í al- mannamálum, tað hann kundi, væl hjálpar av Al- mannasovni, at arbeiða í- móti hesum.

Verkamannafylkingin slepti ikki ætlanini um, at

fólk, ið er arbeiðsleys, skulu hava somu sømdir sum onnur, ið av ymsum orsøkum eru avskorin at forvinna til livsinn upphald, og hevur fylkingin tí trúliga síðan heystið 1994, verið í sam- bandi við landsstýrismann- in í almannamálum og greitt honum frá, at líka síðan 01. august 1992, tá forsorgar- lógin í sambandi við figgi- arligan stuðul vegna ar- beidsloysi bleiv broytt, hava tey arbeiðsleysi, ið liva av forsorgarstuði, verið fyri lógarásetum vanbýti.

Landsstýrismaðurin í al- mannamálum hevur givið til kennar bæði fyri okkum í Verkamannafylkingini og eisini alment, at hann prin- sipielt er samdur í, at ávís arbeiðsleys liggja á einum ov lágum figgarlógum støði, til at tey kunnu liv- bjarga sær á sømilgum figgarlógum støði.

Landsstýrismaðurin hevur eisini fleiri ferðir boðað frá; bæði á pressufundi og í øðrum sambandi, at for- sorgarlógin verður broytt. Hetta er eisini endurgivið í fjólmíðlum. Í viðmerking- unum til figgarlógargrupp-

skotið fyri 1996, undir § 17 arbeiðsmarknaður, stendur m.a.: »Landsstýrið er júst nú í ferð við at endurmeta ta forsorgarskipan, sum er galdandi fyri arbeiðsleys. Og er endamálið við hesum at tryggja øllum teimum, sum fara úr skipanini, rími- lig kora.»

Tann 07. januar 1996 fóru tey fyrstu úr arbeiðsloysis- skipanini orsakað av tíðar- avmarkingin, ein kann fáa útgjald. Onki lógaruppskot um broyting av forsorgar- lógin kom tó, sum avtalað, frá landsstýrismanninum.

Tann 07. januar hevði lótingsumboð fyri VMF fyrispurning til landsstýr- smannin, við m.a. hesum spurningi:

Er landsstýrismaðurin greiður yvir tann menn- iskjálaga og samfelagsliga vandan, at nakrir borgarar í landinum í fleiri ár hava verið fangaðir í í eini fá- tækrafellu?

I samgongusmuni um skattalætta verður eisini í- skoyti til ávísar pensionist- ar hækkað munandi í 1996. Ætlar landsstýrismaðurin í almannamálum, at tey ar- beidsleysi við lægstu inn- tøkunum fáa lut í betraðu figgarlógur korunum í 1996?

Um landsstýrismaðurin ætlar at gera tær broytingar í forsorgarlógin, hann hevur boðað frá at hann fer at gera, hvussu longi metir hann, at tey, ið hava hesa broyting fyri neyðini, skulu

bíða eftir henni.

Tann 30. jan. í ár svaraði landsstýrismaðurin, at hann, áðrenn síðsta framløgudag í hesi tingsetuni, ætlaði at leggja fyri lótingið upp- skot um broyting av for- sorgarlógin, ið stillar mó- takarar av fyribilshjálpi eftir §9 í forsorgarlógin javnt, uttan mun til, hvør orsøkin er til, at sœkt verður um hjálpi.

Nú er endaliga staðfest, at onki lógaruppskot kemur fyri lótingið í hesi tingsetu, og er høvudsorsøkin til hesa støðu leiklutar Javnaðar- floksins, ið hevur verið merktur av undanfórslum og ráðaløysi. At landsstýr- ismaðurin gjørdi eina hálv- hjartaða roynd á lands- stýrisfundinum í síðstu løtu áðrenn seinasta framløgudag, broytir ikki tann veru- leika, at málsviðgerðin hjá landsstýrismanninum má metast sum høvudsorsøkin til, at málið ikki vann frama í landsstýrinum.

Hóast málið ikki vann frama í hesi tingsetu, fer VMF framhaldandi at halda samgonguna fast uppá av- taluna, um at bótað skal um viðurskiftini hjá teimum ar- beidsleysi, ið liva av for- sorgarhjálpi.

Tórshavn, 22. mars 1996
Axel Nolsøe
Óli Jacobsen
Kristian Magusssen